
Nesnesitelná lehkost akvizice

aneb Cesta k ideálu

Alena Matuszková, Knihovna společenských věd TGM v
Jinonicích (Univerzita Karlova)

Knihovna společenských věd TGM v Jinonicích

Společné zařízení **Centra pro otázky životního prostředí UK**, Fakulty humanitních studií UK, Fakulty sociálních věd UK a Filosofické fakulty UK.

Ojedinelé postavení v systému knihoven UK (specifika financování a řízení)

Studenti všech cyklů, pedagogové, vědečtí pracovníci i veřejnost (cca 7500 uživatelů, 180 stud.míst)

Společenské a humanitní vědy v širokém spektru (fond cca 70 000 k.j.)

Roční přírůstek více než 4000 knih

Náklady na **knihy** cca 1,8 mil.

Finanční zdroje akvizice

- Rozpočet (890 000,- Kč na r. 2008)
 - Domácí monografie
 - Časopisy (převážně tištěné)
 - Základní zahraniční studijní literatura a encyklopedie
- Účelové dotace (2007 cca 1 355 000)
 - Výzkumné záměry fakult
 - Rozvojové projekty
 - Granty
- Elektronické zdroje – většina v rámci UK nebo podílejících se fakult – mimo rozpočet knihovny

Zjišťování a výběr dokumentu

- Internet (knihkupectví, katalogy knihoven, stránky nakladatelů, ČNB, Ohlášené knihy, databáze SČKN České knihy, placené zdroje)
- Tištěné zdroje (ediční plány, katalogy vydavatelů, periodika Nové knihy, Knižní novinky atd.)
- Sekundární zdroje, recenze
- Návrhy (uživatelé, řešitelé projektů, akviziční rada, knihovníci)
- Rozhodnutí – akviziční strategie knihovny
 - Kolektivní – rada (specialisté – odbornost X čas, ochota)
 - Individuální – zodpovědnost (chceme ji mít?)

Výběr dodavatele

- Rychlost dodání
- Cena (všechny náklady včetně např. bankovních poplatků, poštovného, DPH)
- Kooperace s knihovním systémem
- Způsob dodání (náklady na dodání)
- Způsob platby (v hotovosti, faktura, karta – e-shop)
- Řešení reklamací
- Změny objednávek (rušení objednaných titulů)
- Zpětná vazba (komunikace)

Získání dokumentu a evidence

- Objednávka v modulu akvizice (stahování záznamů, sledování stavu, rozpočty)
- Objednání
 - Internetové formuláře - jednoduché X neprovázané s knihovním systémem
 - Písemné objednávky, E-mail
 - Objednávky generované knihovním systémem
- Nákup v knihkupectví (objednávka v systému dodatečně, inspirace)
- Evidence – faktura v systému, poznámka o grantové výpůjčce, doporučení statusu a lokace, rozpočet);
- Katalogizace (přír. číslo, oprava záznamu, doplnění věcného třídění, připsání jednotek, e-mail řešiteli projektu)

Koordinace akvizice

Žádná knihovna nemůže mít všechny zdroje \Rightarrow spolupráce je potřeba
(dle oborů, resortů, organizací)

Rozdílný přístup – e-zdroje, tištěné časopisy, referenční příručky,
specializované monografie, studijní literatura

- Aktivní koordinace – na základě dohod a definované strategie akvizice
- Pasivní koordinace
 - Sledování fondu dalších knihoven
 - Využívání standardních služeb
 - Poskytování standardních služeb

Podmínky:

- On-line katalogy, přispívání do SK ČR, JIB
- Konspekt – mapy fondu
- Komunikace, ochota ze strany knihoven a zřizovatelů
- Funkční systém MVS

Účelové dotace

Zásadní zdroj – Jinonice 64 % přírůstku knih z toho 60 % (k.j.) prostřednictvím knihovny ⇒ část účelových prostředků vynakládána bez účasti knihovny - nekoordinovaně

Jak docílit toho, aby finance byly vynaloženy smysluplně a velká část fondu nebyla na vždy ztracena v kancelářích řešitelů projektů?

- Evidence knih i výpůjček (co nejméně dílčích knihoven na pracovištích) – tlak z vedení fakult
- Koordinace objednávek – nákup prostřednictvím knihovny
- Dlouhodobé výpůjčky řešitelům – ano, ale...
- **Komunikace mezi knihovnou a řešiteli**

5 P

- Porozumění
- Poskytované služby
- Převzetí části zodpovědnosti
- Pořádek
- Partnerství

Akvizice jako služba

- Pro řešitele projektů
 - Opora - pomoc s rozpočtem, „úřadováním“, výběrem, atd.
 - Přípravenost řešit krizové situace (nevyčerpané nebo naopak přečerpané rozpočty, omylem objednané knihy)
- Pro všechny uživatele
 - Sledování návrhů na doplňování fondu (formulář na webu, „naslouchání“, sledování výpůjček, rezervací, doporučované literatury - osnovy)
 - Důvěra řešitelů projektů v knihovnu \Rightarrow ochota půjčit „své“ knihy dalším zájemcům
- Pro knihovníky – více práce bez lepšího finančního ohodnocení; přínos pro obor – pomalé zlepšování obrazu knihovníka

Akvizitér

- Znalosti
 - Odborné knihovnické (knihovní systém, standardy, knižní trh)
 - Všeobecný rozhled a vzdělání v doplňovaných oborech – alespoň rámcově
 - Jazykové
 - Administrativní (ekonomické)
- Vlastnosti
 - Komunikativnost (otevřenost)
 - Empatie
 - Kreativita, improvizace
 - Vyjadřovací schopnosti (v písemném i osobním styku)
 - Rozhodnost (přijetí odpovědnosti)
 - Zodpovědnost a spolehlivost (pečlivost)
 - Určitá míra nadhledu

Takže ideál

Knihovna, kde často žádané dokumenty jsou k dispozici, speciální sežene či doporučí jinou knihovnu; řešitelé projektů s nadšením dávají „své“ knihy do knihovny, případně je půjčují i v průběhu řešení projektu.

Knihovník a pedagog (vědec) jsou partneři a spolupracují.

Akvizitér (za podprůměrný plat) radostně vykonává i činnosti, které by vlastně dělat nemusel (hlídá vědci rozpočty, kontroluje termíny atd.)

Děkuji za pozornost

alena.matuszkova@ruk.cuni.cz

<http://knihovna.jinonice.cuni.cz>